

Dit document maakt gebruik van bladwijzers

Herziene NBA-handreiking 1109

Accountant en corporate governance informatie

12 februari 2018

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

NBA-handreiking 1109 Accountant en corporate governance informatie

NBA-handreiking 1109:	Accountant en corporate governance informatie
Van toepassing op:	Openbaar accountants die betrokken zijn bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening bij ondernemingen waarop de Nederlandse corporate governance code en/of het besluit inhoud bestuursverslag van toepassing is. Daarnaast wordt in hoofdstuk 4 ingegaan op de samenwerking tussen de openbare accountant en de interne accountant.
Onderwerp	Verantwoordelijkheid accountant met betrekking tot in het bestuursverslag opgenomen corporate governance informatie
Oorspronkelijke datum:	11 maart 2010
Herziene datum:	12 februari 2018
Status:	Een NBA-handreiking is bedoeld om accountants nadere aanwijzingen te geven bij de uitoefening van een specifiek onderdeel van het accountantsberoep. Van accountants wordt verwacht dat zij kennis nemen van deze aanwijzingen en deze overwegen voor zover relevant voor de opdracht. Een accountant die deze aanwijzingen niet toepast, moet erop voorbereid zijn om uit te leggen hoe niettemin is voldaan aan de verplichtingen, basisprincipes en essentiële werkzaamheden uit wet- en regelgeving, die nader zijn behandeld in de aanwijzingen. Deze publicatie heeft niet de status van beroepsreglementering.
Relevante wet- en regelgeving	<ul style="list-style-type: none"> • Artikel 2:391 en 2:393 BW • Nederlandse corporate governance code van 8 december 2016 (Stcrt. nr45259d.d. 21 augustus 2017) • Besluit van 23 december 2004 tot vaststelling van nadere voorschriften omtrent de inhoud van het jaarverslag (Stb. 747, 2004) dat is gewijzigd bij Besluit van 20 maart 2009 (Stb. 154, 2009) en bij Besluit van 29 augustus (Stb. 332, 2017) (Besluit inhoud bestuursverslag) • Besluit artikel 10 overnamerichtlijn • Standaard 720

Accountant en corporate governance informatie

Inhoudsopgave

1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Herziene Code	4
1.3 Gewijzigde rol accountant ten aanzien van bestuursverslag	4
1.4 Opbouw handreiking	4
2 Verantwoordelijkheden	6
2.1 Verantwoordelijkheid van bestuur en raad van commissarissen	6
2.2 Verantwoordelijkheid van de accountant	6
3 Werkzaamheden inzake corporate governance informatie	8
3.1 Formele toets	8
3.2 Consistentietoets	8
3.4 Mogelijke aanvullende opdracht	9
4 Gebruik maken van de werkzaamheden van de interne auditors	10
5 Aandachtspunten accountant als de vennootschap haar verklaring inzake corporate governance publiceert op de eigen website	11
6 Rapportage	12
6.1 Accountantsverslag	12
6.2 Controleverklaring	12
Bijlage 1 Verantwoordelijkheden	13
Bijlage 2 Analyse principes nieuwe corporate governance code en werkzaamheden accountant	15

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Vennootschappen waarop de Nederlandse corporate governance code (hierna: de Code) en/of het Besluit inhoud bestuursverslag (hierna: het Besluit) van toepassing is, moeten in het bestuursverslag een verklaring inzake corporate governance (hierna: de corporate governance informatie) opnemen. Hierin is onder meer een mededeling over de naleving van de in de Code opgenomen principes en best practice bepalingen opgenomen. Deze informatie valt daarmee onder de verantwoordelijkheid van de accountant met betrekking tot het bestuursverslag. Deze handreiking gaat in op de verantwoordelijkheid van de accountant ten aanzien van de betreffende corporate governance informatie. Deze handreiking is aangepast in 2017 in verband met de herziening van de Code, het Besluit en de gewijzigde rol van de accountant ten aanzien van het bestuursverslag.

Deze handreiking is opgesteld voor openbare accountants die betrokken zijn bij de controle van de jaarrekening van vennootschappen waarop de Code en/of het Besluit van toepassing is. Het Besluit strekt tot de wettelijke verankering van de Code. Er zijn vennootschappen waarop de Code van toepassing is, maar die niet wettelijk verplicht zijn om een verklaring inzake corporate governance op te nemen. Aan de andere kant zijn er vennootschappen waarop de Code niet van toepassing is, maar het Besluit wel en die daarom wettelijk verplicht zijn om een verklaring inzake corporate governance op te nemen. Voor een volledig overzicht verwijzen wij naar RJ-Uiting 2017-10 'Bijlage bij hoofdstuk 400 Bestuursverslag'. De handreiking is ook bruikbaar voor accountants die betrokken zijn bij de controle van de jaarrekening van organisaties die de Code op grond van andere regelgeving of op vrijwillige basis toepassen.

1.2 Herziene Code

In 2004 is de eerste Code van de commissie Tabaksblat aangewezen als gedragscode voor Nederlandse beursvennootschappen en daarmee wettelijk verankerd. In 2008 is de Code geactualiseerd door de commissie Frijns en opnieuw aangewezen als gedragscode. In 2016 heeft de Monitoring Commissie Corporate Governance Code onder voorzitterschap van Jaap van Manen de Code wederom herzien. Ook deze herziene versie van de Code is wettelijk verankerd en voor het eerst van toepassing op bestuursverslagen die zien op boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2017.

De herziene Code bevat ten opzichte van de voorgaande Code principes en best practice bepalingen met betrekking tot in het bestuursverslag op te nemen informatie over de visie op lange termijn waardecreatie en over de daarop gerichte strategie en bijbehorende risico's. Daarnaast benadrukt de Code het belang van de interne audit functie en goed werkende interne risicobeheersings- en controlesystemen.

1.3 Gewijzigde rol accountant ten aanzien van bestuursverslag

Tot 1 januari 2016 ging de accountant na of het bestuursverslag alle verplichte elementen bevat en of het bestuursverslag verenigbaar is met de jaarrekening. Met ingang van boekjaar 2016 gaat de accountant ook na of het bestuursverslag in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de rechtspersoon en zijn omgeving, materiële onjuistheden bevat¹. Dit volgt uit een wijziging van de Europese jaarrekeningrichtlijn (Richtlijn 2013/34/EU) die op 1 november 2015 in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek is verwerkt. De uitgebreidere rol volgt ook uit Standaard 720 die vanaf boekjaar 2016 van toepassing is.

1.4 Opbouw handreiking

Hoofdstuk 2 gaat in op de verantwoordelijkheden van enerzijds het bestuur en de raad van commissarissen en anderzijds de accountant. Hoofdstuk 3 gaat in op de werkzaamheden van de accountant in

---

¹ De wet spreekt over materiële onjuistheden in het bestuursverslag, terwijl in Standaard 720 de term materiële afwijkingen wordt gebruikt. In de praktijk komt dit op hetzelfde neer. Beiden zijn een vertaling van de oorspronkelijke term 'material misstatement'.

zake de corporate governance informatie. Hoofdstuk 4 gaat in op de wijze waarop de accountant hierbij gebruik kan maken van het werk van de interne auditor. Hoofdstuk 5 behandelt de aandachtspunten die gelden voor de accountant wanneer de onderneming een verklaring inzake corporate governance op haar website publiceert. Hoofdstuk 6 behandelt tot slot de wijze waarop de accountant rapporteert over zijn onderzoeksbevindingen.

2 Verantwoordelijkheden

2.1 Verantwoordelijkheid van bestuur en raad van commissarissen

Het bestuur en de raad van commissarissen zijn verantwoordelijk voor de naleving van de Code en het opstellen van de op grond van het Besluit vereiste verklaring inzake corporate governance. Aandeelhouders kunnen het bestuur en de raad van commissarissen over de naleving van de Code ter verantwoording roepen. Hiervoor moet de vennootschap expliciet aangeven dat zij de in de Code opgenomen principes en best practice bepalingen toepast en zo niet, op een inzichtelijke wijze aangeven waarom en in hoeverre zij daarvan afwijkt (pas toe of leg uit principe). De vennootschap hoeft niet van iedere bepaling uit de Code afzonderlijk aan te geven dat zij deze toepast. Wanneer van een bepaling wordt afgeweken, moet dat gemotiveerd worden aangegeven. In bijlage 1 zijn de verantwoordelijkheden van bestuur en raad van commissarissen zoals opgenomen in de Code uitgebreid uiteengezet.

De verklaring inzake corporate governance vormt een specifiek onderdeel van het bestuursverslag, maar mag op grond van het Vaststellingsbesluit ook op de website van de vennootschap beschikbaar worden gesteld. De vennootschap moet dan in het bestuursverslag vermelden waar de verklaring voor het publiek elektronisch beschikbaar is. In het laatste geval wordt de corporate governance informatie op grond van het Besluit geacht onderdeel uit te maken van het bestuursverslag. (zie hoofdstuk 5 voor aandachtspunten voor de accountant wanneer de verklaring op de website wordt opgenomen). Daarnaast worden in de Code specifieke aspecten genoemd die, bij toepassing van de desbetreffende best practice bepalingen, door de vennootschap moeten worden opgenomen in het bestuursverslag dan wel in het verslag van de raad van commissarissen (zie derde kolom in tabel in bijlage 2). In bijlage 2 zijn de principes van de nieuwe corporate governance code opgenomen.

2.2 Verantwoordelijkheid van de accountant

Het is aan de accountant om te toetsen of de corporate governance informatie alle vereiste elementen bevat (zie paragraaf 3.1), of deze verenigbaar is met de jaarrekening (zie paragraaf 3.2) en of deze materiële afwijkingen bevat in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening of anderszins verkregen kennis en begrip van de rechtspersoon en zijn omgeving (zie paragraaf 3.3). In bijlage 1 zijn de verantwoordelijkheden van de accountant zoals opgenomen in de Code uiteengezet.

Van het bestuur mag worden verwacht dat binnen de vennootschap per bepaling inzichtelijk is gemaakt en gedocumenteerd in hoeverre de Code al dan niet wordt nageleefd, bijvoorbeeld aan de hand van een gedetailleerde lijst met overwegingen en uitleg. Mede aan de hand hiervan kan de accountant overwegen of de corporate governance informatie overeenkomt met de jaarrekening en/of zijn verkregen kennis en eventuele inconsistenties signaleren.

De verantwoordelijkheid van de accountant met betrekking tot het bestuursverslag, waaronder de verklaring inzake corporate governance, en het verslag van de raad van commissarissen ligt besloten in respectievelijk artikel 2:393 lid 3 BW, het Besluit en Standaard 720 inzake *De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot andere informatie*:

Bron	Informatie	Werkzaamheden
Artikel 2:393 lid 3 BW	Bestuursverslag	De accountant gaat na of het bestuursverslag <ul style="list-style-type: none"> - overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, - met de jaarrekening verenigbaar is, en - in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de rechtspersoon en zijn omgeving, materiële onjuistheden bevat.
Besluit	Verklaring inzake corporate governance	De accountant gaat na of de verklaring inzake corporate governance <ul style="list-style-type: none"> - overeenkomstig dit besluit is opgesteld, - met de jaarrekening verenigbaar is, en - in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de rechtspersoon en zijn omgeving materiële onjuistheden bevat.
Standaard 720	Andere informatie in het jaarverslag waaronder het bestuursverslag, de corporate governance informatie en het verslag van de raad van commissarissen	De accountant overweegt <ul style="list-style-type: none"> - of er een inconsistentie van materieel belang is tussen de andere informatie in het jaarverslag en de jaarrekening, - of er een inconsistentie van materieel belang is tussen de andere informatie in het jaarverslag en de kennis van de accountant verkregen tijdens de controle, en - of hij zich er anderszins van bewust is dat andere informatie in het jaarverslag een afwijking van materieel belang lijkt te bevatten.

3 Werkzaamheden inzake corporate governance informatie

3.1 Formele toets

De accountant gaat na of de corporate governance verklaring alle hierin op te nemen elementen bevat. De verklaring inzake corporate governance dient de volgende elementen te bevatten:

Bron ²	Onderwerp
Besluit, artikel 3	een mededeling over de naleving van de principes en best practice bepalingen van de code die zijn gericht tot het bestuur of de raad van commissarissen Indien de vennootschap die principes of best practice bepalingen niet heeft nageleefd of niet voornemens is deze in het lopende en daaropvolgende boekjaar na te leven, doet zij daarvan gemotiveerd opgave. N.B. Uit de code volgt dat van belang is dat de uitleg bij afwijking in ieder geval de volgende elementen bevat: i. de wijze waarop de vennootschap is afgeweken van het principe of de best practice bepaling; ii. de redenen voor afwijking; iii. indien de afwijking tijdelijk is en langer dan één boekjaar duurt, wordt aangegeven wanneer de vennootschap voornemens is het principe of de best practice bepaling weer na te leven; en iv. in voorkomend geval, een beschrijving van de alternatieve maatregel die is genomen en een uiteenzetting hoe die maatregel de doelstelling van het principe respectievelijk de best practice bepaling bereikt, of een verduidelijking hoe de maatregel bijdraagt tot een goede corporate governance van de vennootschap.
Besluit artikel 3a, sub a	een mededeling over de belangrijkste kenmerken van het interne risicobeheersings- en controlesysteem van de vennootschap met betrekking tot de financiële verslaggeving
Besluit artikel 3a, sub b	een mededeling over het functioneren van de aandeelhoudersvergadering en haar voornaamste bevoegdheden
Besluit artikel 3a sub c	een mededeling over de samenstelling en het functioneren van het bestuur, de raad van commissarissen en de commissies van de raad van commissarissen
Besluit artikel 3b	een mededeling ingevolge Besluit artikel 10 overnamerichtlijn eerste lid, onder c, d, f, h en i
Besluit artikel 3a sub d*	het diversiteitsbeleid met betrekking tot de samenstelling van het bestuur en de raad van commissarissen met vermelding van de doelstellingen van het beleid, de wijze van uitvoering en de resultaten over het afgelopen boekjaar <i>*Alleen van toepassing op een beursvennootschap met handel op een gereglementeerde markt die op twee navolgende balansdata heeft voldaan aan ten minste twee van de vereisten voor grote ondernemingen zoals bedoeld in artikel 2:397 lid 1 BW</i>

3.2 Consistentietoets

De accountant gaat na of de verklaring inzake corporate governance in het bestuursverslag verenigbaar is met de jaarrekening (consistentietoets). De door het bestuur in de verklaring inzake corporate governance op te nemen informatie heeft raakvlakken met informatie die de accountant verkrijgt bij zijn werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole. De accountant gebruikt deze informatie om te toetsen of de verklaring inzake corporate governance overeenstemt met de gegevens in de jaarrekening.

In de vierde kolom van de tabel in bijlage 2 is op hoofdlijnen aangegeven op basis van welke Standaard(en) de accountant kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole over de in de principes en best practice bepalingen van de in de Code genoemde aspecten. Van de accountant wordt niet verwacht dat hij aanvullende controle-informatie verkrijgt, tenzij de corporate governance informatie een materiële afwijking lijkt te bevatten (zie paragraaf 3.3).

² Zoals vermeld in paragraaf 1.1 zijn er uitzonderingen en zijn niet alle artikelen van het Besluit op alle vennootschappen van toepassing. Zie hiervoor RJ-Uiting 2017-10.

3.3 Signaleren materiële onjuistheden/afwijkingen

De accountant gaat na of de verklaring inzake corporate governance materiële afwijkingen bevat in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis of anderszins. Vanuit de jaarrekeningcontrole verkrijgt de accountant kennis over de onderneming waaronder inzicht in de interne bedrijfsprocessen en risicobeheersing. De accountant gebruikt deze kennis om materiële onjuistheden te signaleren. Tijdens het lezen moet de accountant alert blijven voor aanwijzingen dat de andere informatie die niet gerelateerd is aan de jaarrekening of aan de kennis van de accountant, materiële afwijkingen lijkt te bevatten. Hiermee wordt de term 'anderszins' uit Standaard 720 nader ingevuld.

Van materiële onjuistheden is sprake als het weglaten of het onjuist weergeven van informatie redelijkerwijs van invloed zou kunnen zijn op de economische beslissingen die de gebruiker van het jaarverslag op basis hiervan neemt. Hierbij spelen ook kwalitatieve aspecten een rol. Als de uitleg over een afwijking van de Code ontbreekt, bijvoorbeeld in het geval van beschermingsconstructies, kan dit een materiële onjuistheid zijn. De accountant moet nagaan of voor elke afwijking een uitleg wordt aangegeven en of de gegeven uitleg overeenkomt met zijn kennis.

Als de corporate governance informatie een materiële onjuistheid lijkt te bevatten, bespreekt de accountant dit met het bestuur. Als de accountant hierover geen of onvoldoende kennis en/of controle-informatie heeft verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole voert de accountant extra werkzaamheden uit als dat nodig is om vast te stellen of er al dan niet sprake is van een materiële onjuistheid. Daarnaast kan dit aanleiding zijn voor aanvullende werkzaamheden met betrekking tot de jaarrekening.

Het onderzoeken van de verklaring inzake corporate governance is geen doel op zich, maar wordt verricht in het kader van de jaarrekeningcontrole. Terwijl de accountant wel alle onderdelen van de jaarrekening controleert met een bepaalde materialiteit, onderzoekt hij niet alle onderdelen van de verklaring inzake corporate governance. De reden hiervoor is dat een aantal onderdelen los staat van de jaarrekeningcontrole en zijn verkregen kennis.

Voorbeelden van principes uit de Code waarvoor de accountant geen werkzaamheden verricht zijn:

- de accountant heeft geen rol bij principes 4.3 Uitbrengen van stemmen en 4.4 Certificering van aandelen;
- de accountant heeft geen oordeel over het door de onderneming vast te stellen beloningsbeleid zoals genoemd in principe 3.1;
- de accountant heeft geen oordeel over de samenstelling van het bestuur en de RvC zoals genoemd in principe 2.1, maar gaat wel na hoe hierover verantwoording wordt afgelegd. Hetzelfde geldt voor de vraag of de RvC effectief vergadert zoals genoemd in principe 2.3.

3.4 Mogelijke aanvullende opdracht

De in deze handreiking beschreven werkzaamheden leiden niet tot het door de accountant verstreken van zekerheid bij de corporate governance informatie zoals deze bij de jaarrekening wordt verstrekt. Tegelijk staat het de accountant vrij om enige mate van zekerheid te bieden bij (onderdelen van) het bestuursverslag alhoewel de bestaande wet- en regelgeving daartoe niet verplicht. Als bijvoorbeeld aandeelhouders en/of de raad van commissarissen hieraan behoefte hebben, kan de vennootschap aan de accountant een aanvullende opdracht verstreken voor additionele werkzaamheden op aspecten uit het bestuursverslag en de hierin begrepen corporate governance informatie. Dit kan een assurance-opdracht met beperkte of redelijke mate van zekerheid zijn voor intern en extern gebruik (overeenkomstig Standaard 3000) of een opdracht tot het uitvoeren van overeengekomen specifieke werkzaamheden waarbij de accountant zijn feitelijke bevindingen rapporteert en geen conclusie over het geheel trekt voor intern gebruik door de vennootschap (overeenkomstig Standaard 4400). De reikwijdte van deze werkzaamheden is afhankelijk van de aard van de aspecten (c.q. principes en best practice bepalingen) waarop de opdracht betrekking heeft en de behoeften van de (specifieke) gebruikers van de uitkomsten van de opdracht.

4 Gebruik maken van de werkzaamheden van de interne auditors

Bij de werkzaamheden op de corporate governance informatie in het bestuursverslag kan de externe accountant belast met de jaarrekeningcontrole gebruik maken van de werkzaamheden van de interne audit functie. De medewerkers van deze afdeling zijn dagelijks aanwezig in de organisatie en hebben zodoende veel kennis van de interne processen en informatiestromen. De rapportages van de interne audit functie kunnen beschouwd worden als kennis van de externe accountant die verkregen is tijdens de jaarrekeningcontrole of soms als 'anderszins' verkregen informatie.

De vennootschap zal naar verwachting ten minste jaarlijks de naleving van de Code nagaan door per principe en best practice bepaling in kaart te brengen in hoeverre deze worden nageleefd. Verwacht mag worden dat dit proces en de uitkomsten intern gedocumenteerd worden. De interne audit functie zal, naar gelang haar opdracht, deze documentatie beoordelen en deze beoordeling vastleggen. Deze beoordeling draagt bij aan een goede basis voor de werkzaamheden van de externe accountant. De externe accountant beoordeelt conform Standaard 610 het werk van de interne auditors om hiervan gebruik te kunnen maken. Waar nodig verricht de externe accountant zelf aanvullend werk om na te gaan of de corporate governance informatie in het bestuursverslag geen materiële onjuistheden bevat.

De interactie tussen de interne audit functie en de externe accountant krijgt op verschillende manieren vorm. Zie hiervoor ook bijlage 1 over de interactie zoals beschreven in de Code. In de praktijk stemmen interne auditors en externe accountants hun risicoanalyses en aanpak op elkaar af en delen ze hun uitkomsten. Om samen te willen, mogen en kunnen werken dient het volgende te zijn geborgd:

- de interne audit functie is onafhankelijk gepositioneerd en richt zich op alle delen van de organisatie;
- een goede beroepsmatige deskundigheid en zorgvuldigheid van medewerkers van de interne audit functie medewerkers;
- een adequaat kwaliteitsbeheersingssysteem en verbeterprogramma voor de interne audit functie; en
- effectief managen van de interne audit functie en goede uitvoering van de onderzoeken.

5 Aandachtspunten accountant als de vennootschap haar verklaring inzake corporate governance publiceert op de eigen website

Op grond van het Besluit mogen vennootschappen de verklaring inzake corporate governance op de eigen website publiceren en in het bestuursverslag volstaan met een verwijzing naar de website. In dat geval wordt de op de website opgenomen verklaring geacht deel uit te maken van het bestuursverslag. Hierbij is het van belang dat het bestuur de op de website te publiceren verklaring op dezelfde datum dateert als het bestuursverslag en de jaarrekening. Hierbij gelden in aanvulling op de in deze handreiking genoemde werkzaamheden van de accountant in verband met de corporate governance informatie de volgende aandachtspunten:

- de accountant zal in de controleverklaring de publicatie op de website moeten vermelden in de lijst van andere informatie; en
- de accountant zal het bestuur adequaat op de verantwoordelijkheid voor deze publicatie op de website wijzen door middel van de toestemmingsbrief.

Het is de verantwoordelijkheid van het bestuur om te waarborgen dat de desbetreffende informatie goed afgescheiden wordt van andere informatie op de website, permanent beschikbaar blijft gedurende de daartoe geldende wettelijke termijnen en tussentijds niet wijzigt. De NBA adviseert accountants bij het verlenen van toestemming tot het openbaar maken van hun controleverklaring bij de jaarrekening een gewaarmerkte kopie van het jaarverslag bij te voegen waarin zijn begrepen het bestuursverslag, de jaarrekening, de overige gegevens en de hiervoor bedoelde verklaring inzake corporate governance om discussie te vermijden over de stukken die zijn betrokken in de jaarrekeningcontrole. In de brief waarmee de accountant toestemming geeft zijn controleverklaring bij de jaarrekening openbaar te maken, zou hij de volgende begeleidende tekst kunnen opnemen:

U gaat de verklaring inzake corporate governance die volgt uit het besluit dat strekt tot de wettelijke verankering van de Nederlandse corporate governance code opnemen op uw website en volstaat in het bestuursverslag over boekjaar 20XX met een verwijzing daarnaar. Wij wijzen u op uw verantwoordelijkheid te waarborgen dat deze verklaring, waarvan een gewaarmerkte kopie is bijgevoegd bij deze brief, op uw website goed is afgescheiden van andere informatie op de website en ongewijzigd beschikbaar blijft gedurende de wettelijke bewaartermijnen die ook van kracht zijn voor het bestuursverslag, de jaarrekening en de overige gegevens. Bovengenoemde toestemming tot het gebruik van onze controleverklaring bij de jaarrekening vervalt indien aan deze voorwaarden niet is voldaan, dit gegeven de onderlinge samenhang tussen genoemde stukken.

6 Rapportage

6.1 Accountantsverslag

De accountant rapporteert indien nodig bevindingen rondom de naleving van corporate governance bepalingen aan het bestuur en de raad van commissarissen. De volgende voorbeeldtekst kan worden gebruikt in het accountantsverslag.

Het is onze verantwoordelijkheid om in het kader van de jaarrekeningcontrole ten aanzien van de corporate governance informatie in het bestuursverslag en in het verslag van de raad van commissarissen, na te gaan dat de wettelijke vereiste informatie is opgenomen, dat die informatie verenigbaar is met de jaarrekening en of die informatie in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de rechtspersoon en zijn omgeving materiële onjuistheden bevat.

Op grond van onze werkzaamheden zoals nader toegelicht in NBA handreiking 1109 zijn wij ten aanzien van de corporate governance informatie in het bestuursverslag en in het verslag van de raad van commissarissen nagegaan dat:

- *de wettelijk vereiste mededelingen zoals omschreven in het besluit dat strekt tot de wettelijke verankering van de Nederlandse corporate governance code zijn opgenomen;*
- *de volgens de Nederlandse corporate governance code vereiste informatie, inclusief de uitspraak van het bestuur inzake de naleving van de hierin opgenomen principes en best practice bepalingen, is opgenomen in het bestuursverslag en in het verslag van de raad van commissarissen;*
- *waar van toepassing wordt gemotiveerd waarom van een best practice bepaling is afgeweken; en*
- *de voorgenoemde informatie, mededelingen en overige informatie over corporate governance in het bestuursverslag en in het verslag van de raad van commissarissen, voor zover wij dat in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de rechtspersoon en zijn omgeving kunnen overzien, verenigbaar is met de jaarrekening en de kennis van onze controle en geen materiële afwijkingen bevat.*

6.2 Controleverklaring

De controleverklaring moet een verklaring bevatten dat de andere informatie in het jaarverslag - waaronder het bestuursverslag, het verslag van de raad van commissarissen en de daarin opgenomen corporate governance informatie – alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist, met de jaarrekening verenigbaar is en in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de rechtspersoon en zijn omgeving geen materiële afwijkingen bevat. Wanneer de accountant geen opmerkingen heeft, verklaart hij dat de andere informatie in het jaarverslag geen materiële afwijkingen bevat en aan de vereisten voldoet. Als de accountant wel opmerkingen heeft, zal hij deze in zijn verklaring moeten opnemen. Indien nodig neemt de accountant opmerkingen inzake de corporate governance informatie op als kernpunt van de controle. Het niet-naleven van de Code en het ontbreken van uitleg hierover kan effect hebben op de strekking van het onderdeel van de controleverklaring dat betrekking heeft op de corporate governance informatie (zie het onderdeel *Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie*). De accountant kan ook besluiten de opdracht terug te geven. Voor een voorbeeldtekst die kan worden gebruikt voor de controleverklaring verwijzen wij naar HRA deel 3.

Bijlage 1 Verantwoordelijkheden

Bestuur en raad van commissarissen

Het bestuur is verantwoordelijk voor de continuïteit van de vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen. Het bestuur richt zich op de lange termijn waardecreatie van de vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen en weegt daartoe de in aanmerking komende belangen van de stakeholders. Het bestuur ontwikkelt een visie op lange termijn waardecreatie van de vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen, formuleert een daarbij passende strategie en stelt waarden vast die bijdragen aan een hierop gerichte (ondernemings)cultuur.

De raad van commissarissen houdt toezicht op de wijze waarop het bestuur de strategie voor lange termijn waardecreatie uitvoert en op de activiteiten van het bestuur voor het vormgeven van een hierop gerichte cultuur. De raad van commissarissen bespreekt regelmatig de strategie, de uitvoering van de strategie en de daarmee samenhangende voornaamste risico's.

De raad van commissarissen houdt verder toezicht op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. Hierbij richt de raad zich tevens op de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen van de vennootschap en de integriteit en kwaliteit van de financiële verslaggeving.

Het bestuur en de raad van commissarissen zijn verantwoordelijk voor de corporate governance van de vennootschap en voor de naleving van de Code. Naleving van de Code is gebaseerd op het 'pas toe of leg uit'-principe. Anders dan wetgeving biedt de Code flexibiliteit, omdat deze ruimte biedt om af te wijken van de principes en best practice bepalingen. Het bestuur en de raad van commissarissen leggen aan de algemene vergadering verantwoording af over de naleving van de Code en voorzien eventuele afwijkingen van de principes en best practice bepalingen van een inhoudelijke en inzichtelijke uitleg.

De hoofdlijnen van de corporate governance van de vennootschap worden volgens de Code elk jaar, mede aan de hand van de principes die in deze Code zijn genoemd, in een afzonderlijk hoofdstuk in het bestuursverslag uiteengezet of op de website van de vennootschap geplaatst. Daar geeft de vennootschap uitdrukkelijk aan in hoeverre zij de in deze Code opgenomen principes en best practice bepalingen opvolgt en zo niet, waarom en in hoeverre zij daarvan afwijkt.

Van vennootschappen wordt verwacht dat voor de analyse van de toepassing van de herziene Code, per principe en best practice bepaling inzichtelijk is gemaakt of en hoe hieraan binnen de vennootschap invulling is gegeven en van welke principes en best practice bepalingen wordt afgeweken voorzien van een gemotiveerde reden.

Het bestuur van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag in overeenstemming met artikel 391 Boek 2 van het BW. Op basis van het Besluit moet het bestuur verder een verklaring inzake corporate governance openbaar maken waarin de mededelingen worden opgenomen die in de onderstaande tabel zijn opgenomen. Voor wat betreft de naleving van de code schrijft de wet voor dat de vennootschap mededeling doet over de naleving van de principes en best practice bepalingen van de Code die zijn gericht tot het bestuur of de raad van commissarissen van de vennootschap terwijl de Code vraagt naar de algehele naleving van de principes en best practice bepalingen van de Code.

Externe accountant en interne auditor

De verantwoordelijkheden van de externe accountant zoals opgenomen in de Code hebben betrekking op:

- het bespreken van het concept audit plan met het bestuur alvorens het aan de auditcommissie voor te leggen (BPB 1.7.2);
- het bijwonen van de vergadering van de raad van commissarissen (RvC) waarin het verslag van de externe accountant van het onderzoek van de jaarrekening wordt besproken (BPB 1.7.6);
- het onverwijld informeren van de voorzitter van de auditcommissie wanneer hij bij de uitvoering van zijn opdracht een misstand of onregelmatigheid constateert of vermoedt. Wanneer (het vermoeden van) een misstand of onregelmatigheid het functioneren van een bestuurder betreft, meldt de externe accountant dit aan voorzitter van de raad van commissarissen (BPB 2.6.3);
- het bijwonen van de Algemene Vergadering. De accountant is daarin bevoegd het woord te voeren (BPB 4.1.9).

De verantwoordelijkheid van de accountant met betrekking tot het bestuursverslag, waaronder de verklaring inzake corporate governance en het verslag van de raad van commissarissen volgen uit artikel 2:393 lid 3 BW, het Besluit en Standaard 720 *De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot andere informatie*.

In de Code is het volgende opgenomen over de interactie tussen de externe accountant en de interne auditor :

- het opstellen van een werkplan en daarbij betrekken van de externe accountant en hierin aandacht besteden aan de interactie met de externe accountant (BPB 1.3.3); de interne audit functie heeft direct toegang tot de externe accountant (BPB 1.3.4);
- de interne audit functie informeert de externe accountant over zijn onderzoeksresultaten (BPB 1.3.5).

Bijlage 2 Analyse principes en best practice bepalingen nieuwe corporate governance code en werkzaamheden accountant

Hieronder is een analyse gemaakt van de principes en best practice bepalingen van de Nederlandse corporate governance code die voorschrijven dat specifieke corporate governance informatie opgenomen moet worden in het bestuursverslag of het verslag van de RvC. In de derde kolom is opgenomen op basis van welke Standaard(en) de accountant kennis en/of controle-informatie krijgt over de principes en best practice bepalingen vanuit de jaarrekeningcontrole en bij een paar principes/best practice bepalingen welke vragen de accountant hierbij zou kunnen stellen (deze vragen zijn niet uitputtend beschreven bij alle principes/best practice bepalingen en komen ook niet rechtstreeks als vereisten uit de Standaarden. Deze vragen zijn opgenomen als voorbeeldvragen en cursief weergegeven). Uit hoofde van de consistentietoets uit Standaard 720 vergelijkt de accountant de corporate governance informatie met de jaarrekening. Tevens signaleert hij materiële onjuistheden/afwijkingen op basis van zijn kennis verkregen tijdens de jaarrekeningcontrole of anderszins conform Standaard 720. De verrichte werkzaamheden en de kennis die de accountant opdoet tijdens de jaarrekeningcontrole zien niet op alle onderdelen van de Code. In de vierde kolom noemen we voorbeelden van documenten die de accountant kan raadplegen (de documenten die gemarkeerd zijn met een * zijn afkomstig van de accountant zelf).

Deze analyse is generiek van aard en moet worden aangepast aan de specifieke situatie van elke individuele opdracht. Deze analyse is niet bedoeld als checklist en/of werkprogramma.

Principe/Best practice bepaling	Omschrijving	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden; waaronder Standaard 720) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole	Documenten
1.1 Lange termijn waardecreatie	Het bestuur is verantwoordelijk voor de continuïteit van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. Het bestuur richt zich op de lange termijn waardecreatie van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming en weegt daartoe de in aanmerking komende belangen van de stakeholders. De raad van commissarissen houdt toezicht op het bestuur terzake.		
BPB1.1.3 Rol RvC	De raad van commissarissen houdt toezicht op de wijze waarop het bestuur de strategie voor lange termijnwaardecreatie uitvoert. De raad van commissarissen bespreekt regelmatig de strategie, de uitvoering van de strategie en de daarmee samenhangende voornaamste risico's. In het verslag van de raad van commissarissen legt de	Zie BPB 1.1.4	

Principe/Best practice bepaling	Omschrijving	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden; waaronder Standaard 720) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole	Documenten
BPB 1.1.4 Verantwoording bestuur	<p>raad verantwoording af over de wijze waarop de raad van commissarissen betrokken was bij de totstandkoming en toezicht houdt op de uitvoering van de strategie.</p> <p>In het bestuursverslag geeft het bestuur een toelichting op zijn visie op lange termijn waardecreatie en op de strategie ter realisatie daarvan en licht toe op welke wijze in het afgelopen boekjaar daaraan is bijgedragen. Daarbij wordt zowel van de korte als lange termijn ontwikkelingen verslag gedaan.</p>	<p>De accountant dient inzicht te verwerven in de doelstellingen en strategieën van de entiteit alsmede de daarmee verband houdende bedrijfsrisico's die tot risico's op een afwijking van materieel belang kunnen leiden. (Standaard 315)</p> <p>De accountant bespreekt dit onderwerp met de RvB en de RvC. <i>Vragen die de accountant hierbij kan stellen zijn:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Hoe heeft de organisatie invulling gegeven aan het definiëren van de lange termijn waardecreatie (is er een lange termijn strategie)?</i> - <i>Hoe heeft de organisatie de lange termijn waardecreatie aan niet-financiële informatie (indicatoren met een voorspellende waarde) gekoppeld om de voortgang te kunnen monitoren?</i> - <i>Hoe rapporteert de organisatie zowel intern als extern over deze niet-financiële informatie?</i> 	Ondernemingsplan Notulen RvC/RvB
1.2 Risicobeheersing	De vennootschap beschikt over adequate interne risicobeheersings- en controlesystemen. Het bestuur is verantwoordelijk voor het identificeren en beheersen van de risico's verbonden aan de strategie en de activiteiten van de vennootschap.	<p>De accountant bespreekt het proces van risicomanagement en het proces van interne controlesystemen met de verantwoordelijke(n) in de onderneming en beoordeelt in hoeverre hij hier effectief en efficiënt gebruik van kan maken voor zijn jaarrekeningcontrole (zie ook BPB 1.4.3).</p> <p>De accountant stelt tevens vast of de interne audit functie dit proces heeft beoordeeld en neemt kennis van de uitkomsten, indien hij gebruikmaakt van de werkzaamheden van de interne audit functie. (Standaard 610).</p>	Entity-level controls* Controle-informatie interim-controle* Rapportages interne audit functie Managementletter*

Principe/Best practice bepaling	Omschrijving	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden; waaronder Standaard 720) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole	Documenten
		<p>De accountant gaat aan de hand van notulen en andere documentatie na of het bestuur de werking monitort en opzet en werking systematisch heeft beoordeeld. (Standaard 315)</p> <p>De accountant gaat na of hetgeen in het bestuursverslag is opgemerkt over de effectiviteit en werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen strookt met zijn kennis uit de jaarrekeningcontrole. (Standaard 720)</p> <p>Vragen die de accountant hierbij kan stellen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe informeert de RvB de audit commissie over bovengenoemde punten zodat de audit commissie haar toezichtstaak, en haar verantwoording daarover, op dit gebied effectief kan invullen? - Hoe gaat de RvB deze verantwoording over risico's (in control) en de bestuursverklaring onderbouwen? - Hoe gaat de interne audit functie inhoud geven aan haar taak de opzet en werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen te beoordelen en daarover te rapporteren aan de RvB, audit commissie en de RvC? 	
1.3 Interne audit functie	De interne audit functie heeft als taak de opzet en de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen te beoordelen. Het bestuur is verantwoordelijk voor de interne audit functie. De raad van commissarissen houdt toezicht op de interne audit functie en heeft regelmatig contact met diegene die de functie vervult.	De accountant beoordeelt de kwaliteit van de interne audit functie aan de hand van het audit charter, gesprekken met de leidinggevende interne auditor, het handboek, uitkomsten interne en externe kwaliteitsreviews, het werkplan (auditplan) en rapportages aan het bestuur en de raad van commissarissen, indien hij gebruikmaakt van de werkzaamheden van de interne audit functie. (Standaard 610).	Audit charter Handboek interne audit functie Audit plan Rapportages interne audit functie Notulen RvC/ audit commissie
BPB 1.3.6 Ontbreken interne audit dienst	Indien voor de interne audit functie geen interne audit dienst is ingericht, beoordeelt de raad van commissarissen jaarlijks, mede op basis van een	De accountant bespreekt het ontbreken van een interne audit dienst met de raad van commissarissen en audit commissie. De accountant bespreekt alternatieve maatregelen met de	

Principe/Best practice bepaling	Omschrijving	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden; waaronder Standaard 720) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekening-controle	Documenten
	advies van de auditcommissie, of adequate alternatieve maatregelen zijn getroffen en beziet of behoefte bestaat om een interne audit dienst in te richten. De raad van commissarissen neemt de conclusies alsmede eventuele aanbevelingen en alternatief getroffen maatregelen die daaruit voortkomen, op in het verslag van de raad van commissarissen.	verantwoordelijke(n) binnen de onderneming om de kwaliteit van de interne beheersing te borgen.	
1.4 Verantwoording over risicobeheersing	Het bestuur legt verantwoording af over de effectiviteit van de opzet en de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen.		
1.4.2 Verantwoording in het bestuursverslag	Het bestuur legt in het bestuursverslag verantwoording af over: i. de uitvoering van het risicobeoordeling en beschrijft de voornaamste risico's waarvoor de vennootschap zich geplaatst ziet in relatie tot haar risicobereidheid. Hierbij kan gedacht worden aan strategische, operationele, compliance en verslaggevingsrisico's; ii. de opzet en werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen over het afgelopen boekjaar ³ ; iii. eventuele belangrijke tekortkomingen in de interne risicobeheersings- en controlesystemen die in het boekjaar zijn geconstateerd, welke eventuele significante wijzigingen in die systemen zijn aangebracht, welke eventuele belangrijke verbeteringen van die systemen zijn voorzien en dat deze onderwerpen besproken zijn met de auditcommissie en de raad van commissarissen; en	Zie BPB 1.4.3 en principe 1.2	

³ Hierbij ligt het volgens de toelichting op de Code in de rede dat het bestuur aangeeft welk raamwerk of normenkader (bijvoorbeeld het COSO raamwerk voor interne beheersing) is gehanteerd bij de evaluatie hiervan;

Principe/Best practice bepaling	Omschrijving	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden; waaronder Standaard 720) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole	Documenten
	<p>iv. de gevoeligheid van de resultaten van de vennootschap voor materiële wijzigingen in externe omstandigheden.</p>		
<p>BPB 1.4.3 Verklaring van het bestuur</p>	<p>Het bestuur verklaart in het bestuursverslag met een duidelijke onderbouwing dat:</p> <p>i. het verslag in voldoende mate inzicht geeft in tekortkomingen in de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen;</p> <p>ii. voornoemde systemen een redelijke mate van zekerheid geven dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat;</p> <p>iii. het naar de huidige stand van zaken gerechtvaardigd is dat de financiële verslaggeving is opgesteld op going concern basis; en</p> <p>iv. in het verslag de materiële risico's en onzekerheden zijn vermeld die relevant zijn ter zake van de verwachting van de continuïteit van de vennootschap voor een periode van twaalf maanden na opstelling van het verslag.</p>	<p>De accountant controleert de voor hem relevante onderdelen van de interne risicobeheersings- en controlesystemen voor zover hij hier effectief en efficiënt gebruik van kan maken voor zijn jaarrekeningcontrole.</p> <p>De accountant rapporteert significante tekortkomingen in de interne beheersing aan de RvC en RvB. <i>(Standaard 265)</i></p> <p>De accountant verkrijgt de evaluatie en onderbouwing van het management van de tekortkomingen in de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen.</p> <p>De accountant verkrijgt de evaluatie en onderbouwing van het management dat de voorgenoemde systemen een redelijke mate van zekerheid geven dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat;</p> <p>De accountant verkrijgt de evaluatie en onderbouwing van het management dat het naar de huidige stand van zaken gerechtvaardigd is dat de financiële verslaggeving is opgesteld op 'going concern' basis; en <i>(Standaard 570)</i></p> <p>De accountant verkrijgt evaluatie en onderbouwing van de in het bestuursverslag vermelde materiële risico's en onzekerheden die relevant zijn ter zake van de verwachting van de continuïteit van de vennootschap voor een periode van twaalf maanden na opstelling van het verslag. <i>(Standaard 570)</i></p>	<p>Entity-level controls* Controle-informatie interim-controle* Rapportages interne audit functie Managementletter* Evaluatie management (tekortkomingen) risicobeheersings- en controlesystemen Evaluatie management continuïteit</p>

Principe/Best practice bepaling	Omschrijving	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden; waaronder Standaard 720) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekening-controle	Documenten
		De accountant gaat na of deze analyses en onderbouwingen verenigbaar zijn met informatie en kennis verkregen uit hoofde van verrichte werkzaamheden ten behoeve van de jaarrekening controle. (Standaard 720)	
1.5 Rol raad van commissarissen	De raad van commissarissen houdt toezicht op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. Hierbij richt de raad zich tevens op de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen van de vennootschap en de integriteit en kwaliteit van de financiële verslaggeving.		
1.5.4 Raad van commissarissen	De raad van commissarissen bespreekt de onderwerpen waarover de auditcommissie op basis van best practice bepaling 1.5.3 verslag uitbrengt. In dit verslag wordt in ieder geval vermeld: i. de wijze waarop de effectiviteit van de opzet en de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, bedoeld in best practice bepalingen 1.2.1 tot en met 1.2.3 is beoordeeld; ii. de wijze waarop de effectiviteit van het interne en externe audit proces is beoordeeld; iii. materiële overwegingen inzake de financiële verslaggeving; en iv. de wijze waarop de materiële risico's en onzekerheden, bedoeld in best practice bepaling 1.4.3, zijn geanalyseerd en besproken en wat de belangrijkste bevindingen van de auditcommissie zijn.	De accountant neemt kennis van het reglement, de notulen en het verslag van de raad van commissarissen en auditcommissie en stelt vast of de genoemde onderwerpen aan de orde komen in het verslag. De accountant voert gesprekken met de raad van commissarissen en auditcommissie en beoordeelt of de onderzoeksresultaten van de interne audit functie worden betrokken in het verslag. De accountant stelt vast dat dit verslag niet materieel afwijkt van zijn eigen beeld dat hij heeft verkregen uit hoofde van zijn controle-opdracht.	Reglement RvC Notulen RvC Verslag RvC en audit commissie

Principe/Best practice bepaling	Omschrijving	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden; waaronder Standaard 720) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole	Documenten
<p>1.6 Benoeming en beoordeling functioneren externe accountant.</p>	<p>De raad van commissarissen doet de voordracht tot benoeming van de externe accountant aan de algemene vergadering en houdt toezicht op het functioneren van de externe accountant.</p>	<p>Nadat de opdracht is verleend/goedgekeurd door de algemene vergadering, komt de accountant de voorwaarden van de controleopdracht overeen met het management of de raad van commissarissen/ auditcommissie. <i>(Standaard 210)</i></p> <p>Verder is de accountant onderwerp ten aanzien van het functioneren, de (her)benoeming en het ontslag (zie BPB 1.6.1 Functioneren & benoeming en BPB 1.6.5 Vertrek van de externe accountant).</p>	
<p>1.7 Uitvoering werkzaamheden externe accountant.</p>	<p>De auditcommissie bespreekt met de externe accountant het auditplan en de bevindingen van de externe accountant naar aanleiding van zijn uitgevoerde werkzaamheden. Het bestuur en de raad van commissarissen onderhouden reguliere contacten met de externe accountant.</p>	<p>De accountant dient een overzicht van de geplande reikwijdte en de timing van de controle aan de RvC mee te delen, welke de communicatie bevat over de significante risico's die door de accountant zijn geïdentificeerd, de materialiteit en de reikwijdte van de groepscontrole voor zover van toepassing. <i>(Standaard 260)</i></p> <p>De accountant brengt omtrent zijn onderzoek verslag uit aan de raad van commissarissen en aan het bestuur. Hij maakt daarbij ten minste melding van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. <i>(Artikel 2:393 lid 4 BW)</i></p>	
<p>2.1 Samenstelling en omvang bestuur en RvC</p>	<p>Het bestuur en de raad van commissarissen zijn zodanig samengesteld dat benodigde deskundigheid, achtergrond, competenties en – in het geval van de raad van commissarissen – onafhankelijkheid aanwezig zijn om hun taken naar behoren te kunnen vervullen. De omvang van beide organen is daarop toegesneden.</p>	<p>De accountant dient inzicht te verwerven in de interne beheersing die relevant is voor de controle. Hiertoe dient de accountant tevens inzicht te verwerven in de eigendoms- en governancestructuur van de entiteit <i>(Standaard 315)</i></p> <p>De accountant heeft geen oordeel over de samenstelling van de RvB en RvC, maar gaat wel na hoe hierover verantwoording wordt afgelegd op basis van kennis verkregen uit de controle.</p>	<p>Diversiteitsbeleid Notulen RvB en RvC</p>

Principe/Best practice bepaling	Omschrijving	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden; waaronder Standaard 720) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekening-controle	Documenten
BPB 2.1.2 Personalialia	Van elke commissaris wordt in het verslag van de raad van commissarissen opgave gedaan van: i. geslacht; ii. leeftijd; iii. nationaliteit; iv. hoofdfunctie; v. nevenfuncties voor zover deze relevant zijn voor de vervulling van de taak als commissaris; vi. tijdstip van eerste benoeming; en vii. de lopende termijn waarvoor de commissaris is benoemd.	Zie principe 2.1	
BPB 2.1.3 Executive committee	Indien het bestuur werkt met een <i>executive committee</i> wordt in het bestuursverslag verantwoording afgelegd over: i. de keuze voor het werken met een <i>executive committee</i> ; ii. de rol, taak en samenstelling van het <i>executive committee</i> ; en iii. de wijze waarop het contact tussen de raad van commissarissen en het <i>executive committee</i> is vormgegeven.	Zie principe 2.1	
BPB 2.1.6 Verantwoording over diversiteit	In de corporate governance verklaring worden het diversiteitsbeleid en de uitvoering daarvan toegelicht. Hierbij wordt ingegaan op: i. de doelstellingen van het beleid; ii. de wijze waarop het beleid is uitgevoerd; en iii. de resultaten van het beleid in het afgelopen boekjaar. Indien de samenstelling van het bestuur en de raad van commissarissen afwijkt van de doelstellingen van het diversiteitsbeleid van de vennootschap en/of van het streefcijfer voor de verhouding man-vrouw, indien en voor zover dit bij of	Zie principe 2.1	

Principe/Best practice bepaling	Omschrijving	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden; waaronder Standaard 720) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole	Documenten
	krachtens de wet is bepaald, wordt in de corporate governance verklaring tevens toegelicht wat de stand van zaken is, welke maatregelen worden genomen om de nagestreefde situatie wel te bereiken en op welke termijn.		
BPB 2.1.10 Verantwoording onafhankelijkheid commissarissen	Het verslag van de raad van commissarissen vermeldt dat naar het oordeel van de raad is voldaan aan de eisen voor onafhankelijkheid, bedoeld in best practice bepalingen 2.1.7 tot en met 2.1.9 en geeft daarbij aan, indien van toepassing, welke commissaris(sen) de raad als niet-onafhankelijk beschouwt.	Zie principe 2.1 en 2.7	
2.2 Benoeming, opvolging en evaluatie	De raad van commissarissen draagt zorg voor een formele en transparante procedure voor het benoemen en herbenoemen van bestuurders en commissarissen en voor een gedegen plan voor opvolging. Daarbij wordt rekening gehouden met het diversiteitsbeleid. Het functioneren van het bestuur en de raad van commissarissen als collectief en het functioneren van individuele bestuurders en commissarissen wordt regelmatig jaarlijks geëvalueerd.	Zie principe 2.1.	Evaluatie Notulen RvC
BPB 2.2.2 Benoemings- en herbenoemingstermijn commissarissen	Een commissaris wordt benoemd voor een periode van vier jaar en kan daarna éénmalig voor een periode van vier jaar worden herbenoemd. De commissaris kan nadien wederom worden herbenoemd voor een benoemingstermijn van twee jaar die daarna met maximaal twee jaar kan worden verlengd. Herbenoeming na een periode van acht jaar wordt gemotiveerd in het verslag van de raad van commissarissen. Bij benoeming of herbenoeming wordt de profielschets, bedoeld in best practice bepaling 2.1.1, in acht genomen.	Zie principe 2.1	
BPB 2.2.8 Verantwoording evaluatie	Het verslag van de raad van commissarissen vermeldt:	Zie principe 2.1	

Principe/Best practice bepaling	Omschrijving	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden; waaronder Standaard 720) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole	Documenten
	<p>i. op welke wijze de evaluatie van de raad van commissarissen, de afzonderlijke commissies en de individuele commissarissen heeft plaatsgevonden;</p> <p>ii. op welke wijze de evaluatie van het bestuur en de individuele bestuurders heeft plaatsgevonden; en</p> <p>iii. wat is of wordt gedaan met de conclusies van de evaluaties.</p>		
2.3 Inrichting RvC en verslag	<p>De raad van commissarissen draagt zorg dat hij effectief functioneert. De raad van commissarissen stelt commissies in om de besluitvorming van de raad voor te bereiden. Het voorgaande doet geen afbreuk aan de verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen als orgaan en van de individuele leden van de raad van commissarissen voor het inwinnen van informatie en het vormen van een onafhankelijk oordeel.</p>	<p>Zie principe 2.1.</p> <p>De accountant neemt de notulen en het verslag van de RvC door uit hoofde van de jaarrekeningcontrole. De accountant gaat na of de informatie in het verslag van de RvC overeenkomt met zijn kennis van de onderneming vanuit de jaarrekeningcontrole. (Standaard 720)</p> <p>Tevens gaat de accountant na of het verslag alle elementen bevat die zijn voorgeschreven in de Code. Bijvoorbeeld de afweging om een interne audit functie in te stellen indien die ontbreekt.</p>	Notulen RvC
BPB 2.3.5 Verslag commissies	<p>De raad van commissarissen ontvangt van elk van de commissies een verslag van de beraadslagingen en bevindingen. In het verslag van de raad van commissarissen doet de raad verslag van de uitvoering van de taakopdracht van de commissies in het boekjaar. Daarin wordt vermeld de samenstelling van de commissies, het aantal vergaderingen van de commissies en de belangrijkste onderwerpen die in de vergaderingen aan de orde zijn gekomen.</p>	Zie principe 2.3	
BPB 2.3.11 Verslag RvC	<p>Een verslag van de raad van commissarissen maakt deel uit van de jaarstukken van de ven-</p>	Zie principe 2.3	

Principe/Best practice bepaling	Omschrijving	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden; waaronder Standaard 720) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole	Documenten
	<p>nootschap. In dit verslag legt de raad van commissarissen verantwoording af over het uitgeoefende toezicht in het afgelopen boekjaar, waarbij in ieder geval verslag wordt gedaan over de onderwerpen, bedoeld in de best practice bepalingen 1.1.3, 2.1.2, 2.1.10, 2.2.8, 2.3.5 en 2.4.4, en indien van toepassing over de onderwerpen, bedoeld in best practice bepalingen 1.3.6 en 2.2.2.</p>		
<p>2.4 Besluitvorming en functioneren.</p>	<p>Het bestuur en de raad van commissarissen dragen zorg voor een evenwichtige en effectieve besluitvorming waarbij rekening wordt gehouden met de belangen van <i>stakeholders</i>. Door het bestuur wordt een goede en tijdige informatievoorziening opgezet. Het bestuur en de raad van commissarissen houden hun kennis en vaardigheden op peil en besteden voldoende tijd aan hun taken en verantwoordelijkheden. Zij zorgen ervoor dat zij bij de uitoefening van hun taken over informatie beschikken die nodig is voor een goede besluitvorming.</p>	<p>Uit hoofde van de jaarrekeningcontrole zal de accountant de notulen van het bestuur en de RvC doornemen. Als hem hierin zaken opvallen, zal hij dit bespreken met het bestuur en/of de RvC en bepalen welke impact dat heeft op zijn controlewerkzaamheden. (<i>Standaard 720</i>)</p>	<p>Notulen RvB en RvC</p>
<p>BPB 2.4.4 Aanwezigheid bij vergaderingen RvC</p>	<p>Commissarissen worden geacht aanwezig te zijn bij vergaderingen van de raad van commissarissen en bij vergaderingen van commissies waarvan zij deel uitmaken. Indien commissarissen frequent afwezig zijn bij deze vergaderingen, worden zij daarop aangesproken. Het verslag van de raad van commissarissen vermeldt het aanwezigheidspercentage van elke commissaris bij de vergaderingen van de raad van commissarissen en van de commissies.</p>	<p>Zie principe 2.4.</p>	
<p>2.5 Cultuur</p>	<p>Het bestuur is verantwoordelijk voor het vormgeven van een cultuur die is gericht op lange termijn waardecreatie van de vennootschap en de met</p>		

Principe/Best practice bepaling	Omschrijving	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden; waaronder Standaard 720) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekening-controle	Documenten
	haar verbonden onderneming. De raad van commissarissen houdt toezicht op de activiteiten van het bestuur ter zake.		
BPB 2.5.4 Verantwoording over cultuur	In het bestuursverslag geeft het bestuur een toelichting op: i. de waarden en de wijze waarop deze worden ingebed in de vennootschap en de met haar verbonden onderneming; en ii. de werking en naleving van de gedragscode.	<p>De accountant dient te evalueren of management onder toezicht van RvC een cultuur van eerlijkheid en ethisch gedrag heeft gecreëerd en in stand houdt. <i>(Standaard 315)</i></p> <p>De accountant bespreekt hiertoe onder meer de ‘toon aan de top’ met de RvB/RvC⁴.</p> <p><i>Vragen die de accountant hierbij kan stellen zijn:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Hoe heeft de organisatie bepaald wat de gewenste cultuur is (is er een missie, zijn er kernwaarden gedefinieerd die daaraan zijn gekoppeld en is er vervolgens gedrag geformuleerd dat aangeeft wat de organisatie graag zou zien aan gedragingen daaromtrent)?</i> - <i>Hoe tonen de RvB en leidinggevenden het juiste gedrag en welke voorbeelden zijn hierbij denkbaar? Hoe wordt gewenst gedrag beloond en ongewenst gedrag bestraft?</i> <p>De accountant heeft geen oordeel over de cultuur, maar gaat wel na hoe hierover verantwoording wordt afgelegd op basis van kennis verkregen uit de controle.</p> <p>De accountant gaat na of er een gedragscode (BPB 2.5.2) is opgesteld. Als deze ontbreekt, moet dit zijn vermeld in het bestuursverslag.</p>	Gedragscode Notulen RvB en RvC

⁴ Zie hiervoor onder meer de NBA-brochure *Accountants en toon aan de top*, 2014

Principe/Best practice bepaling	Omschrijving	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden; waaronder Standaard 720) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekening-controle	Documenten
2.6 Misstanden en onregelmatigheden	<p>Het bestuur en de raad van commissarissen zijn alert op signalen van (vermoedens van) misstanden en onregelmatigheden. Het bestuur stelt een procedure in zodat meldingen van (vermoedens van) misstanden en onregelmatigheden kunnen worden gedaan en geeft adequate opvolging aan deze meldingen. De raad van commissarissen houdt toezicht op het bestuur ter zake.</p>	<p>De accountant gaat na hoe het bestuur en de RvC dit hebben ingevuld en hij bespreekt dit onderwerp met hen. De accountant meldt (vermoede) fraude en/of (vermoede) niet naleving van wet- en regelgeving aan het bestuur en/of RvC. (Standaard 240, 250 en 260)</p> <p>De accountant gaat na of er een klokkenluidersregeling is en of deze ook vermeld wordt op de website.</p>	<p>Controle-informatie over (vermoede) fraude*</p>
2.7 Voorkomen belangenverstremgeling	<p>Elke vorm van belangenverstremgeling tussen de vennootschap en haar bestuurders of commissarissen wordt vermeden. Om te vermijden dat belangenverstremgeling plaats vindt, worden adequate maatregelen getroffen. De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor de besluitvorming over de omgang met belangenverstremgeling bij bestuurders, commissarissen en grootaandeelhouders in relatie tot de vennootschap.</p>	<p>De accountant dient het management en anderen binnen de vennootschap om inlichtingen te verzoeken alsmede andere risico-inschattingswerkzaamheden uit te voeren die als passend worden beschouwd om inzicht te verwerven in de eventuele interne beheersingsmaatregelen die het management heeft opgesteld.</p> <p>Indien het management in de financiële overzichten een bewering heeft opgenomen die erop neerkomt dat een transactie met een verbonden partij onder dezelfde voorwaarden als een marktconforme transactie is uitgevoerd, dient de accountant voldoende en geschikte controle-informatie over de bewering te verkrijgen. (Standaard 550)</p>	<p>Controle-informatie verbonden partijen* Notulen RvB/RvC</p>
BPB 2.7.4 Verantwoording transacties bestuurders en commissarissen	<p>Alle transacties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurders of commissarissen spelen, worden tegen op de markt gebruikelijke condities overeengekomen. Besluiten tot het aangaan van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurders of commissarissen spelen die van materiële betekenis zijn voor de vennootschap en/of voor de desbetreffende bestuurders of commissarissen behoeven goedkeuring van de raad van commissarissen. Dergelijke transacties worden gepubliceerd in het bestuursverslag, met</p>	<p>Zie principe 2.7</p>	

Principe/Best practice bepaling	Omschrijving	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden; waaronder Standaard 720) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole	Documenten
	vermelding van het tegenstrijdig belang en de verklaring dat best practice bepalingen 2.7.3 en 2.7.4 zijn nageleefd.		
BPB 2.7.5 Verantwoording transacties grootaandeelhouder	Alle transacties tussen de vennootschap en natuurlijke of rechtspersonen die ten minste tien procent van de aandelen in de vennootschap houden, worden tegen op de markt gebruikelijke condities overeengekomen. Besluiten tot het aangaan van transacties met deze personen die van materiële betekenis zijn voor de vennootschap en/of voor deze personen behoeven goedkeuring van de raad van commissarissen. Dergelijke transacties worden gepubliceerd in het bestuursverslag, met de verklaring dat best practice bepaling 2.7.5 is nageleefd.	Zie principe 2.7	
2.8 Overnamesituaties	Bij een overnamebod op de (certificaten van) aandelen in de vennootschap, bij een onderhands bod op een bedrijfsonderdeel of een deelneming waarvan de waarde de in artikel 2:107a, lid 1, onderdeel c, BW bedoelde grens overschrijdt, en/of bij andere ingrijpende wijzigingen in de structuur van de vennootschap, zorgen zowel het bestuur als de raad van commissarissen voor een zorgvuldige weging van de betrokken belangen van de stakeholders en het voorkomen van belangenverstremming voor commissarissen of bestuurders. Het bestuur en de raad van commissarissen laten zich bij hun handelen leiden door het belang van de vennootschap en de daarmee verbonden onderneming.	De accountant heeft hier geen rol vanuit de jaarrekeningcontrole	
3.1 Beloningsbeleid bestuur	Het beloningsbeleid voor bestuurders is duidelijk en begrijpelijk, is gericht op lange termijn waardecreatie van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming en houdt rekening met de	De accountant verricht bij de jaarrekeningcontrole controlewerkzaamheden m.b.t. bestuurdersbeloningen en heeft daarmee kennis van het vastgestelde beloningsbeleid en de implementatie daarvan. De accountant evalueert dat het in het	Beloningsbeleid Controle-informatie beloningen*

Principe/Best practice bepaling	Omschrijving	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden; waaronder Standaard 720) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole	Documenten
	interne beloningsverhoudingen binnen de onderneming. Het beloningsbeleid zet bestuurders niet aan tot gedrag in hun eigen belang noch tot het nemen van risico's die niet passen binnen de geformuleerde strategie en de vastgestelde risicobereidheid. De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het formuleren van het beloningsbeleid en de implementatie daarvan.	bestuursverslag vermelde beloningsbeleid in lijn is met zijn verkregen kennis.	
3.2 Vaststelling beloningen bestuur	De raad van commissarissen stelt de beloning van de individuele bestuurders vast, binnen de grenzen van het door de algemene vergadering vastgestelde beloningsbeleid. De remuneratiecommissie bereidt de besluitvorming van de raad van commissarissen voor over de vaststelling van beloningen. Een ontoereikende vervulling van taken wordt niet beloond.	Zie principe 3.1.	
3.3 Beloning RvC	De raad van commissarissen doet aan de algemene vergadering een duidelijk en begrijpelijk voorstel voor een passende eigen beloning. De beloning voor commissarissen stimuleert een adequate uitoefening van de functie en is niet afhankelijk van de resultaten van de vennootschap.	De accountant verricht bij de jaarrekeningcontrole controlewerkzaamheden m.b.t. beloningen van de raad van commissarissen. De accountant evalueert dat het in het bestuursverslag vermelde beloningsbeleid in lijn is met zijn verkregen kennis.	Controle-informatie beloningen*
3.4 Verantwoording uitvoering beloningsbeleid	In het remuneratierapport legt de raad van commissarissen op een inzichtelijke wijze verantwoording af over de uitvoering van het beloningsbeleid. Het rapport wordt geplaatst op de website van de vennootschap.		
BPB 3.4.1 Remuneratierapport	De remuneratiecommissie bereidt het remuneratierapport voor. In dit rapport wordt, naast hetgeen de wet vereist, op inzichtelijke wijze in ieder geval verslag gedaan: i. van de wijze waarop het beloningsbeleid in het afgelopen boekjaar in praktijk is gebracht;	De accountant gaat na of de toegekende bonus voortvloeit uit de gerealiseerde prestatiecriteria en of dit correct uiteengezet wordt in het bestuursverslag.	Remuneratierapport Controle-informatie beloningen*

Principe/Best practice bepaling	Omschrijving	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden; waaronder Standaard 720) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole	Documenten
	<p>ii. van de wijze waarop de uitvoering van het beloningsbeleid bijdraagt aan lange termijn waardecreatie;</p> <p>iii. dat scenarioanalyses in overweging zijn genomen;</p> <p>iv. van de beloningsverhoudingen binnen de vennootschap en de met haar verbonden onderneming en indien van toepassing de wijzigingen in deze verhoudingen ten opzichte van voorgaande boekjaar;</p> <p>v. indien een bestuurder een variabele beloning ontvangt, de wijze waarop deze beloning bijdraagt aan lange termijn waardecreatie, de vooraf vastgestelde en meetbare prestatiecriteria waarvan de variabele beloning afhankelijk is gesteld en de relatie tussen de beloning en de prestatie; en</p> <p>vi. indien een (voormalig) bestuurder een ontslagvergoeding ontvangt, de reden voor deze vergoeding.</p>		
<p>4.1 De algemene vergadering.</p>	<p>De algemene vergadering kan een zodanige invloed uitoefenen op het beleid van het bestuur en de raad van commissarissen van de vennootschap, dat zij een volwaardige rol speelt in het systeem van <i>checks and balances</i> binnen de vennootschap. Goede corporate governance veronderstelt een volwaardige deelname van aandeelhouders aan de besluitvorming in de algemene vergadering.</p>	<p>De externe accountant is aanwezig tijdens de algemene vergadering en kan over zijn verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening worden bevraagd. De accountant leest de notulen van de algemene vergadering. (NBA-handreiking 1118)</p> <p>Zie ook principe 4.2</p> <p>Bij BPB 4.1.2 t/m. 4.1.8 heeft de accountant geen rol vanuit de jaarrekeningcontrole.</p>	
<p>4.2 Informatieverschaffing en voorlichting</p>	<p>Het bestuur en de raad van commissarissen dragen zorg voor een adequate informatieverschaffing en voorlichting aan de algemene vergadering.</p>	<p>Indien de accountant, gedurende de algemene vergadering, tot de conclusie komt, dat het bestuur van de rechtspersoon, de raad van commissarissen of auditcommissie, mededelingen doen, die naar zijn oordeel een materieel onjuiste voor-</p>	

Principe/Best practice bepaling	Omschrijving	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden; waaronder Standaard 720) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole	Documenten
		<p>stelling van zaken geven, in relatie tot de jaarrekening, bestuursverslag, het verslag van de raad van commissarissen en eventueel MVO verslag of zijn controleverklaring, zal de accountant om correctie verzoeken of om een schorsing van de vergadering te vragen. Tijdens de schorsing zal hij de betrokkene verzoeken de verstrekte informatie te corrigeren. Als de onderneming niet wil corrigeren en de accountant blijft bij zijn mening dat de informatie materieel onjuist is dan zal hij deze, op grond van de VGBA (artikel 9 en 10), zelfstandig corrigeren. (NBA-handreiking 1118).</p> <p>Bij BPB 4.2.1. t/m. 4.2.5 heeft de accountant geen rol vanuit de jaarrekeningcontrole.</p>	
<p>BPB 4.2.6 Overzicht beschermingsmaatregelen</p>	<p>Het bestuur geeft in het bestuursverslag een overzicht van alle uitstaande of potentieel inzetbare beschermingsmaatregelen tegen een overname van zeggenschap over de vennootschap en geeft daarbij aan onder welke omstandigheden en door wie deze beschermingsmaatregelen naar verwachting kunnen worden ingezet.</p>	<p>Vanuit de jaarrekeningcontrole dient de accountant inzicht te verwerven in de eigendoms- en governancestructuur van de vennootschap en derhalve ook in het overzicht beschermingsmaatregelen. (Standaard 315)</p> <p>De accountant gaat onder meer aan de hand van statuten de aanwezigheid van beschermingsconstructies na en stelt vast of eventuele constructies overeenkomstig de statuten e.d. zijn beschreven in het bestuursverslag.</p>	<p>Statuten</p>
<p>4.3 Uitbrengen van stemmen.</p>	<p>Deelname van zoveel mogelijk aandeelhouders aan de besluitvorming in de algemene vergadering is in het belang van de <i>checks and balances</i> van de vennootschap. De vennootschap stelt, voor zover het in haar mogelijkheid ligt, aandeelhouders in de gelegenheid op afstand te stemmen en met alle (andere) aandeelhouders te communiceren.</p>	<p>De accountant heeft hier geen rol vanuit de jaarrekeningcontrole.</p>	

Principe/Best practice bepaling	Omschrijving	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden; waaronder Standaard 720) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole	Documenten
4.4 Certificering van aandelen	<p>Certificering van aandelen kan een middel zijn om te voorkomen dat door absenteïsme ter algemene vergadering een (toevallige) meerderheid van aandeelhouders de besluitvorming naar haar hand zet. Certificering van aandelen wordt niet gebruikt als beschermingsmaatregel. Het bestuur van het administratiekantoor verleent aan certificaathouders die daarom vragen onder alle omstandigheden en onbeperkt stemvolmachten. De aldus gevolmachtigde certificaathouders kunnen het stemrecht naar eigen inzicht uitoefenen. Het bestuur van het administratiekantoor geniet het vertrouwen van de certificaathouders. Certificaathouders hebben de mogelijkheid om kandidaten voor het bestuur van het administratiekantoor aan te bevelen. De vennootschap verstrekt aan het administratiekantoor geen informatie die niet openbaar is gemaakt.</p>	<p>De accountant heeft hier geen rol vanuit de jaarrekeningcontrole.</p>	
5.1 One-tier bestuursstructuur	<p>De samenstelling en het functioneren van het bestuur waarvan zowel uitvoerende als niet uitvoerende bestuurders deel uitmaken moeten zodanig zijn dat het toezicht door niet uitvoerende bestuurders naar behoren kan worden uitgevoerd en onafhankelijk toezicht is gewaarborgd.</p>	<p>Zie principe 2.1 (en BPB 2.1.8)</p>	

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Postbus 7984
1008 AD Amsterdam
Antonio Vivaldistraat 2-8
1083 HP Amsterdam
T 020 301 03 01
nba@nba.nl
www.nba.nl